

Іван Іванович Артеменко

Радянська археологічна наука зазнала тяжкої втрати. 27 квітня 1989 р. помер відомий археолог, доктор історичних наук, лауреат Державної премії Української РСР у галузі науки та техніки, заслужений діяч науки Української РСР, член-кореспондент АН УРСР, член КПРС з 1953 р. Іван Іванович Артеменко.

І. І. Артеменко народився 15 вересня 1924 р. в с. Гаврилівка Ново-Воронцовського р-ну Херсонської області, в родині селянина-бідняка. Дитячі та юнацькі роки пройшли в Дніпропетровську. В 1948 р. він закінчив історичний факультет Дніпропетровського університету і в цьому ж році почав свою трудову діяльність науковим співробітником Дніпропетровського історичного музею. З 1951 по 1955 рр. І. І. Артеменко працює заступником директора цього музею по науковій частині. В ці ж роки він бере участь в археологічних експедиціях Інституту археології АН УРСР та Дніпропетровського музею, які очолювали відомі археологи А. В. Добровольський, О. І. Тереножкін, В. М. Даниленко.

У 1955 р. І. І. Артеменко вступає до аспірантури при Інституті археології АН СРСР, після закінчення якої працює в цьому ж інституті на посаді молодшого (1958—1970), а потім старшого (1970—1972) наукового співробітника та завідуючого сектором охоронних археологічних досліджень на новобудовах (1972—1973).

У 1963 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Культура племен Верхнього та північних районів Середнього Подніпров'я за доби бронзи (племена середньодніпровської культури)». В 1965—1966 рр. І. І. Артеменко був вченим секретарем Інституту археології АН СРСР по закордонним науковим зв'язкам, а в 1969—1972 рр. — головою комісії по організації та координації археологічних досліджень на новобудовах СРСР. У 1966—1967 рр. очолював радянську археологічну виставку, яка успішно експонувалася в Голландії, Швейцарії, ФРН, Італії. Неодноразово обирався секретарем парторганізації Інституту археології АН СРСР. З серпня 1973 р. І. І. Артеменко — директор Інституту археології АН УРСР. Перебуваючи на цій посаді майже 14 років, він провів значну роботу по вдосконаленню структури інституту, уточнен-

ню його основних наукових напрямків, організації виконання планів науково-дослідницьких та експедиційних робіт.

І. І. Артеменко — відомий радянський археолог, один з провідних спеціалістів у галузі первісної археології. Загально визнаним, як у нашій країні, так і за її межами, є його вклад у вивчення неоліту та бронзового віку Північної України, Східної Білорусії та сусідніх районів РРФСР. Ним уперше здійснені багаторічні, систематичні розкопки археологічних пам'яток на вказаній території, проведена їх систематизація та історична інтерпретація.

Наукові дослідження І. І. Артеменка пов'язані з висвітленням однієї з найбільш актуальних та складних проблем — етногенезу східних слов'ян та балтів. Саме вирішенню цих проблем присвячена його монографія «Племена Верхнього та Середнього Подніпров'я за доби бронзи» (М.: Наука, 1967) та докторська дисертація «Середнє та Верхнє Подніпров'я в кінці енеоліту та за доби бронзи (середина III — початок I тис. до н. е.)», що була успішно захищена в 1977 р. І. І. Артеменко — автор багатьох наукових та науково-популярних праць, які широко відомі науковій громадськості. Він був редактором або ж одним з авторів колективних праць та збірників. Серед них — 5-томна «Історія Білоруської РСР», перші томи 8—10-томних «Історії Української РСР», першого тому 3-томної «Історії Києва» та першого тому 3-томної «Археології Української РСР».

За участь у підготовці 8-томної «Історії Української РСР» І. І. Артеменко удостоєний звання лауреата Державної премії Української РСР у галузі науки та техніки 1980 р. У 1982 обраний членом-кореспондентом Академії наук УРСР, нагороджений орденом «Дружби народів» та медаллю «В пам'ять 1500-річчя Києва». В 1984 р. обраний членом-кореспондентом Німецького Археологічного Інституту.

Паралельно з науковою діяльністю І. І. Артеменко проводив велику науково-організаційну роботу. Він був членом бюро Відділення історії, філософії та права АН УРСР, головою наукової Ради з проблеми «Археологічні дослідження на території Української РСР», головою Вченої Ради та керівником Відділу археології доби енеоліту та бронзового віку Інституту археології АН УРСР. Як директор Інституту та голова Спеціалізованої Ради по захисту дисертацій, І. І. Артеменко багато уваги приділяв підготовці молодих спеціалістів та наукових кадрів. Відзначався І. І. Артеменко активною участю в громадському житті. Протягом багатьох років він був членом партбюро та керівником методологічного семінару Інституту археології АН УРСР, членом Науково-методичної Ради Міністерства культури УРСР, членом секції Комітету по Державних преміях у галузі науки та техніки при Раді Міністрів Української РСР, заступником голови правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, вів велику пропагандистську та лекційну роботу.

Світла пам'ять про Івана Івановича, як про людину, віддану науці, принципового комуніста та чуйного, доброзичливого товариша назавжди залишиться в наших серцях.

ГРУПА ТОВАРИШІВ